

Q.P. - 92018

BLS - Sem - IV

Paper / Subject Code: 38112 / Political Science-I

12
Date - 13/10/22

Question 1. Select the correct option given below the questions

Marks 30

- 1) The state is a political -----
a) association b) Party c) Government d) pressure group
- 2) In ----- Sovereignty, Supreme Power is only in name and not in reality.
a) Real b) Titular c) Legal d) Political
- 3) Monastic theory of sovereignty is connected with ----- theory of sovereignty.
a) Austin b) Pluralist c) Traditional d) Modern
- 4) ----- is not restricted by territorial frontiers
a) Association b) State c) Government d) Parliament
- 5) Plato did not allow the governing class to have a family, The idea is called -----
a) communism of wealth b) communism of family c) communism of Marx d) communism of Stalin
- 6) The method of appointment of judges by executive results in -----
a) populist decisions b) violation of separation of powers c) centralization d) decentralisation
- 7) in unitary form of government, the local governments exercise -----power
a) original b) delegated c) residuary d) primary
- 8) Classification of government in federal and Unitary is based on -----
a) Functional Division b) Territorial Division c) Executive Division d) Parliamentary Division
- 9) In Canada regional government are called -----
a) States b) Cantons c) Counties d) Provinces
- 10) In ----- pattern of distribution of powers residuary power is vested in the centre.
a) Centripetal b) Centrifugal c) Union d) Association
- 11) ----- is real Executive in parliamentary form of government.
a) Head of Government b) President c) Chief Minister d) Chief Justice
- 12) ----- is merit of presidential form of government.
a) Dictatorial Power b) Rigidity c) Harmonious working is difficult d) Continuity of policy
- 13) Indian Constitution is called -----
a) Pure Federal b) Pure Unitary c) Quasi Federal d) Socialist
- 14) ----- is not an essential condition for Independent Judiciary.
a) Appointment of judges by political parties b) Minimum salary c) Separation of power d) Security of tenure
- 15) Today's Democracy is called ----- Democracy.

13/10/22

QP:- 92018

Paper / Subject Code: 38112 / Political Science-I

a) Representative b) Direct c) Real d) Nominal

16) In India, the Scheme for federal form of government for the first time laid down by -----

a) Government of India Act 1858 b) Government of India Act 1919 c) Government of India Act 1935
d) Indian independent Act

17) ----- supported Female enfranchisement.

a) Jeremy Bentham b) J.S.Mill c) C.W.Mills d) Sir Henry Maine

18) Single transferable vote system is used in ----- constituency.

a) Single member b) Multi member c) Territorial d) Regional

19) The law-making power of the Federal Congress in the USA is checked by the Veto power of the

a) president b) Prime minister c) governor d) chief justice of the US Supreme court

20 According to the Montevideo convention ----- is not an essential element of state.

a) Territory b) Government c) Sovereignty d) Law

11/0/22

Answer the following questions in two or three sentences.

Marks 30

- 1) Write three difference between state and Association.
- 2) What is 'Police State'?
- 3) What is Sovereignty?
- 4) State any three advice given by Machiavelli to the prudent prince.
- 5) What is Judicial Review?
- 6) Write any three features of parliamentary government?
- 7) Write the drawbacks of Unitary government.
- 8) What is cumulative vote system?
- 9) State Aristotle's classification of government.
- 10) Name any three pure federal features of the Indian Constitution.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा.

- १) राज्य हि एक राजकीय ----- आहे.
 अ) संघटना ब) पक्ष क) शासन संस्था ड) दबाव गट
- २) ----- सार्वभौम प्रकारात सर्वोच्च सत्ता हि केवळ नावात असते प्रत्यक्षात नसते.
 अ) वास्तव ब) नाममात्र क) कायदेशीर ड) राजकीय
- ३) सार्वभौमत्वाचा राजेशाही सिद्धांत ----- सिद्धांताशी संबंधित आहे.
 अ) ऑस्टीन ब) अनेकत्व वादी क) पारंपारिक ड) आधुनिक
- ४) ----- ला भौगोलिक मर्यादा नसते.
 अ) संघटना ब) राज्य क) शासन ड) संसद
- ५) प्लेटो शासक वर्गाला कुटुंबाची मान्यता देत नाही. या कल्पनेला ----- म्हणतात.
 अ) संपत्तीचा साम्यावाद ब) कुटुंबाचा साम्यवाद क) मार्क्स चा साम्यवाद ड) स्टॅलीनचा साम्यवाद
- ६) कार्यकारीमंडळा कडून न्यायाधीशांची नियुक्ती केल्यास त्याचा पुढील परिणाम होतो. -----
 अ) लोकप्रिय निर्णय ब) सत्ता विभाजनाचे उल्लंघन क) केंद्रीकरण ड) विकेंद्रीकरण
- ७) एकात्म शासन पद्धतीत स्थानिक शासन ----- प्रकारची सत्ता वापरतात.
 अ) मुलभूत ब) प्रत्यायुक्त क) उर्वरित ड) प्राथमिक
- ८) संघराज्य आणि एकात्म राज्य हे शासन संस्थेचे वर्गीकरण ----- यां वर आधारित आहे.
 अ) कार्याचे विभाजन ब) प्रादेशिक विभाजन क) कार्यकारीमंडळाचे विभाजन ड) संसदेचे विभाजन
- ९) कॅनडा मध्ये प्रादेशिक शासनाला ----- म्हणतात.
 अ) राज्य ब) कॅन्टोन्स क) कौंटी ड) प्रोविन्स
- १०) ----- प्रकारच्या अधिकार वितरणात उर्वरित अधिकार केंद्राकडे असतात.
 अ) केंद्राकाशी ब) केंद्रोत्सारी क) संघात्मक ड) संघटनात्मक
- ११) संसदीय शासन पद्धतीत ----- हा वास्तव कार्यकारी प्रमुख असतो.
 अ) शासनाचा प्रमुख ब) अध्यक्ष क) मुख्य मंत्री ड) मुख्य न्यायाधीश
- १२) ----- हा अध्यक्षीय शासन पद्धतीचा गुण आहे.

13/10/22

(U) P: - 92018

Paper / Subject Code: 38112 / Political Science-I

अ) हुकुमशाही सत्ता ब) ताठरता क) कामकाजातील सुसंवाद अवघड ड) धोरणातील सातत्य

१३) भारतीय राज्यघटना ----- मानली जाते.

अ) शुद्ध संघराज्य ब) शुद्ध एकात्म क) अर्ध संघराज्य ड) समाजवादी

१४) न्यायालयीन स्वातंत्र्यासाठी ----- हि आवश्यक अट नाही.

अ) राजकीय पक्षाकडून न्यायाधीशांची नियुक्ती ब) कमीत कमी वेतन क) सत्ता विभाजन ड) कार्यकालाची सुरक्षितता.

१५) आजची लोकशाही ----- लोकशाही मानली जाते.

अ) प्रातिनिधिक ब) प्रत्यक्ष क) वास्तव ड) नाक्मात्र

१६) ----- अन्वये भारतात प्रथम संघराज्यीय शासन पद्धती लागू करण्यात आली.

अ) भारतीय प्रशासन कायदा १८५८ ब) भारतीय प्रशासन कायदा १९१९ क) भारतीय प्रशासन कायदा १९३५
ड) भारतीय स्वातंत्र्य कायदा

१७) ----- ने स्त्री माताधिकाराचे समर्थन केले.

अ) जेरमी बेंथम ब) जे. एस. मिल क) सी.डब्लू. मिल ड) सर हेन्री माईने

१८) एक क्रमदेय मतदान पद्धती ----- मतदार संघात वापरली जाते.

अ) एक प्रतिनिधी ब) बहु प्रतिनिधी क) भूप्रदेशीय ड) प्रांतीय

१९) संघीय कायदेमंडळाचा कायदे करण्याचा अधिकार ----- हा आपला नकाराधिकार वापरून तपासू शकतो.

अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) राज्यपाल ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे सर न्यायाधीश

२०) मोंटेव्हिडीओ अधिवेशाना प्रमाणे ----- राज्याचा मुलभूत आवश्यक घटक नाही.

अ) भू प्रदेश ब) शासन संस्था क) सार्वभौमत्व ड) कायदा

प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन ओळीत लिहा.

३० मार्क्स

- १) राज्य आणि संघटना यातील तीन फरक लिहा.
- २) पोलीस राज्य म्हणजे काय?
- ३) सार्वभौमत्व म्हणजे काय?
- ४) मॅकियावेलीने सामर्थ्यशाली राजाला दिलेले तीन सल्ले लिहा.
- ५) न्यायिक पुनर्विलोकन म्हणजे काय?
- ६) संसदीय शासन पद्धतीची तीन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ७) एकात्म शासन पद्धतीचे दोष लिहा.
- ८) एकत्रित मातादन पद्धती म्हणजे काय?
- ९) अॅरीस्टॉटलचे शासन संस्थेचे वर्गीकरण लिहा.
- १०) भारतीय राज्यघटनेची शुद्ध संघराज्याची तीन वैशिष्ट्ये लिहा.

Q. 1. Answer any Six

12

- a) What is Communism of Family as advocated by Plato?
- b) Why is the Government regarded as the living tool of the State?
- c) Name any two advices given by Machiavelli to the Prudent Prince.
- d) What is Internal Sovereignty? Who exercise the Sovereignty of the State?
- e) What is Functional Representation? Name one advantage of this method of Representation.
- f) What is the Hare Formula of Proportional Representation?
- g) Who is a sovereign according to John Austin? What is Law according to Austin.
- h) What is A.V.Diceys perception of Rule of Law. Which provision of the Indian constitution uphold this doctrine
- i) What is the centripetal distribution of powers in a federation? What is the status of federative units in a federation?
- j) What is the significance of the Independence of Judiciary?

Q 2. Write short notes on any Two

12

- a) Philosopher kings as given by Plato
- b) Social contract theory of origin of the state
- c) Comparative study of parliamentary and presidential form of government
- d) Methods for Minority Representation

Q 3. Answer any Two

12

- a) This French jurist defined sovereignty as "supreme power over citizens and subjects, unrestrained by law".
  - i) Identify the thinker and explain his views as reflected in the given definition.
  - ii) Write two differences between legal and political sovereignty
- b) The President of the United States of America has the power of the veto, which means he can stop legislation from becoming law.
  - i) Is the above provision of the American Constitution against the doctrine of separation of powers? Give reason.
  - ii) Name three merits of the doctrine of separation of powers.

16/12/22

F4BLS Sem II (old)

Paper / Subject Code: 38101 / Paper II - Political Science - I.

QP: 16625

- c) According to Aristotle, in every government, changes goes on cycle of rotation. Aristocracy is the rule of the few but it degenerates into oligarchy.
- When according to Aristotle, Aristocracy transforms to Oligarchy? What is the quantitative basis of Aristotle's classification of government.
  - What is a City State?
- d) This Italian philosopher believed that a successful Prince should appear to display the characteristics exhibited by both a 'lion' and a 'fox'.
- Identify the thinker as reflected in the given facts. Why he said so?
  - Why is the state regarded as a politically organised society?

Q4. Answer any Two

24

- Discuss the functions of Judiciary in a Modern Democratic State.
- What is sovereignty? Explain the pluralist theory of sovereignty.
- Discuss the pattern of distribution of powers in a federation. Write a note on India as a Quasi Federal State.
- Discuss the special position of the Prime Minister in a Parliamentary form of Government. Discuss the drawbacks of the Presidential form of Government.

[वेळ: २ तास]

[माक्स: ६०]

प्र. १ खालील प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा)

१२

- प्लेटोने सांगितलेला कुटुंबाचा साम्यवाद म्हणजे काय?
- शासन संस्थेला राज्याचे एक सजीव साधन का मानले आहे?
- सामर्थ्यशाली राजाला मॅकियाव्हेलीने दिलेले दोन सल्ले लिहा.
- अंतर्गत सार्वभौमत्व म्हणजे काय? राज्याची सार्वभौम सत्ता कोण वापरते?
- व्यावसायिक प्रतिनिधित्व म्हणजे काय? या प्रकारच्या प्रतिनिधित्वाचा एक फायदा लिहा.
- प्रमाणशीर प्रतिनिधित्वाची हेरे पद्धत काय आहे?
- ऑस्टीन च्या मते सार्वभौम कोण असते? ऑस्टीन च्या मते कायदा म्हणजे काय?
- कायद्याचे राज्य या बाबत प्रा.ए. व्ही. डायसी यांचा विचार काय आहे? या तत्वाचे प्रकटीकरण घटनेच्या कोणत्या तरतुदी मध्ये झाले आहे?
- संघराज्यात सत्तेचे केंद्राकशी विभाजन म्हणजे काय? संघराज्यात संघ घटकाचे स्थान काय असते?
- न्यायमंडळाच्या स्वातंत्र्याचे महत्त्व काय आहे?

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

१२

- प्लेटोचा तत्वज्ञानी राजा.
- राज्याच्या उदयाचा सामाजिक कराराचा सिद्धांत.
- संसदीय आणि अध्यक्षीय शासन पद्धती तुलनात्मक अभ्यास.
- अल्प संख्यांकाच्या प्रतिनिधित्वाची पद्धत.

प्र. ३ प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

१२

अ) फ्रेंच विधीज्ञ जीन बोदिन ने सार्वभौमत्वाची व्याख्या केली. या नुसार सार्वभौमत्व म्हणजे कायदाने प्रतिबंधित न केलेली जनतेवरील आणि नागरिकांवरील सर्वोच्च सत्ता होय.

१) वरील व्याख्येतून व्यक्त होणारा बोदिन चा विचार स्पष्ट करा.

२) वैधानिक सार्वभौमत्व आणि राजकीय सार्वभौमत्व यातील फरक स्पष्ट करा.

16/12/22

FYBLS Sem II (old)

Paper / Subject Code: 38101 / Paper II - Political Science - I.

QP: 166 25

ब) अमेरिकेच्या अध्यक्षांना नकाराधिकार असतो. याचा अर्थ ते विधीमंडळाला कायदे करण्यापासून थांबवू शकतात.

१) अमेरिकन राज्यघटनेतील वरील तरतूद सत्ता विभाजनाच्या तत्वा विरुद्ध आहे का? करणे द्या.

२) सत्ता विभाजनाच्या सिद्धांताचा मुख्य प्रवर्तक कोण होता? सत्ता विभाजनाच्या तत्वाचे दोन गुण लिहा.

क) अॅरीस्टॉटलच्या मते कोणत्याही शासन पद्धतीत चक्रीय पद्धतिने बदल होत असतो. सरंजामशाही हा काही जणांच्या सत्तेचा शासन प्रकार असून त्याचेच पुढे अल्पजनशाहीत रुपांतर होते.

१) अॅरीस्टॉटलच्या मते सरंजामशाही चे अल्पजनशाहीत कॅव्हा रुपांतर होते. अॅरीस्टॉटलच्या शासन प्रकाराच्या वर्गीकरणाचा संख्यात्मक आधार काय आहे?

२) नगर राज्ये म्हणजे काय?

ड) या इटालियन तत्ववेत्त्याच्या मते यशस्वी राजपुत्रा कडे सिंह आणि कोल्हा या दोघांचेही गुण असले पाहिजे.

१) वरील उपदेश कोणत्या विचारवंताने केला आहे? का?

२) राज्याला राजकीयदृष्ट्या संघटीत समाज का मानले जाते?

प्र. ४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

२४

अ) आधुनिक लोकशाही राज्यात न्यायमंडळाची कार्ये चर्चा करा.

ब) सार्वभौमत्व म्हणजे काय? सर्वभौमात्वाचा अनेकत्ववादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

क) संघ राज्यातील अधिकारांच्या वितरणाची पद्धत चर्चा करा. भारताच्या अर्धसंघराज्यावर टीप लिहा.

ड) संसदीय शासन प्रकारात पंतप्रधानांचे विशेष स्थान चर्चा करा. अध्यक्षीय शासन पद्धतीतील दोष चर्चा करा.